

การคืนเอกสารตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติ

ศุลกากร กับการลดอุปสรรคของการส่งออก

นางกฤติกา เรืองคิมร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาในติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-957-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017250

๑๗๗๘๐๙๐๒

CUSTOMS DUTY DRAWBACK AND REDUCTION OF BARRIER TO EXPORT

Mrs. Krittika Ruengdit

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

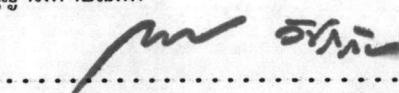
1991

ISBN 974-578-957-7

ท้าววิทยานินพนธ์
 การคืนอาคารตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร
 กับการลดอุปสรรคของการส่งออก
 โดย นางกฤติกา เรืองดิษฐ์
 ภาควิชา นิติศาสตร์
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อธิพันธุ์ เชื่อบุญชัย

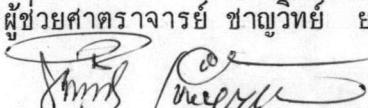

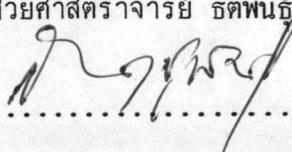
บังคับติวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานินพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
 ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

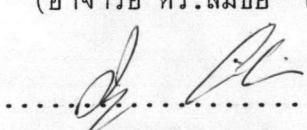

 คณบดีบังคับติวิทยาลัย
 (ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชราภัย)

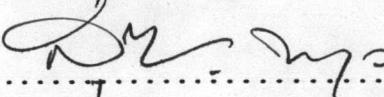
คณะกรรมการสอบวิทยานินพนธ์

 ประธานกรรมการ
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญวิทย์ ยอดมณี)

 อาจารย์ที่ปรึกษา
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อธิพันธุ์ เชื่อบุญชัย)

 กรรมการ
 (อาจารย์ ดร. สมชาย อุชุพันธุ์)

 กรรมการ
 (อาจารย์ ดร. พิมพ์กาญจน์ หล่อศิริไพบูลย์)

 กรรมการ
 (อาจารย์ สุรัชัย ทรัพย์ทวีชัยกุล)

พิมพ์ด้วยน้ำเงินก็ต้องวินาทีนี้พิมพ์ภายในกรอบเดียว

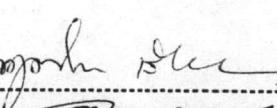
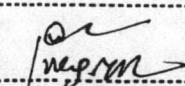
กฎหมาย เรื่องคิชช์ : การคืนอากรตามมาตรา 19 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร กับการลดอุปสรรคของการส่งออก (CUSTOMS DUTY DRAWBACK AND REDUCTION OF BARRIER TO EXPORT) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ธิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย, 265 หน้า. ISBN 974-578-957-7

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะได้ทราบว่า มาตรการคืนค่าภาษีอากรขาเข้าให้แก่ผู้นำเข้าที่ได้ใช้วัสดุคืนที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ เพื่อผลิต หรือผสม หรือประกอบ หรือบรรจุ เป็นสินค้าส่งออก นั้น เป็นมาตรการที่สามารถลดอุปสรรคของการส่งออกในด้านการทำให้ต้นทุนสินค้าราคาต่ำลงได้จริงหรือไม่ และมาตรการนี้มีความเหมาะสมสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า มาตรการดังกล่าวสามารถลดอุปสรรคของการส่งออก โดยทำให้สินค้าส่งออกปลอดจากภาษี ตามหลักการจัดเก็บภาษีที่ปลายทาง (Destination Principle) นอกจากนี้ การคืนอากรยังเป็นวิธีการที่เหมาะสมสมที่สุดในปัจจุบัน สำหรับประเทศไทย เมื่อกำนึงถึงความจำเป็นของประเทศไทย ที่ยังต้องพึ่งพาภาษีอากรศุลกากรเป็นรายได้ที่สำคัญ อย่างไรก็ตาม การคืนอากรยังมีข้อตอนที่ล่าช้า และการออกกฎหมายอนุบัญญัติโดยอาศัยความในมาตรา 19 ทวิ ซึ่งเป็นแบบที่มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข เพราะนอกจากจะไม่เอื้ออำนวยความสะดวกในทางปฏิบัติแล้ว ยังเปิดช่องให้ใช้กฎหมายอนุบัญญัติดังกล่าวในทางที่ผิด (Abuse) ได้ด้วย

ภาควิชา นิติศาสตร์
สาขาวิชา นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนักศึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

วิจัยด้านการหักภาษีอากรอัตรากลางที่ออกให้กับสินค้าที่นำเข้ามาเพื่อขายต่อ

KRITTIKA RUENGDIT : CUSTOMS DUTY DRAWBACK AND REDUCTION OF BARRIER TO EXPORT. THESIS ADVISOR : ASSIS. PROF. TITHIPHAN CHUERBOONCHAI, Ed.D 265 pp. ISBN 974-578-957-7

The purpose of this research is to investigate the fact whether the measures in granting duty drawback to the importers who have brought in raw material from foreign countries for manufacturing, mixing, assembling or packing and, then, re-exported have the effect in reducing obstacles of exportation and reduce the costs of goods and whether the measures are still appropriate under the present circumstances.

From the research it is found that the said measures have actually reduced the obstacles of exportation by exempting the exported goods from duty under the destination principle. Moreover, it is also found that the measures are still appropriate for Thailand which depend on revenue from the customs duty as the main source of incomes. However, there are a number of factors delaying granting duty-drawback. Furthermore, rules and regulations issued under Section 19 bis have certain deficient effect which should be amended. Such rules and regulations not only cause hindrance in carrying out the measure but also create undue loopholes for traders to abuse such rules and regulations.

ภาควิชา ..... นิติศาสตร์
สาขาวิชา ..... นิติศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งของ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชิตพันธุ์ เชื้อบุญชัย ซึ่งได้แนะนำและได้ให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์แก่ผู้เขียนทั้งด้านการแก้ไขเค้าโครง การให้คำปรึกษาแนะนำ การแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ตลอดจนได้สละเวลาอันมีค่า รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาควบคุมการเขียนวิทยานิพนธ์ และได้กรุณาแก้ไข ทั้งติง วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ทุกบททุกตอนอย่างสมำเสมอ จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี่

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านรองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ใจวิไลภูล และ ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาญวิทย์ ยอดมณี ที่ได้กรุณาส่งเสริมและช่วยเหลือผู้เขียนทุกรั้ง ตลอดมา จนสำเร็จการศึกษา

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ ดร. สมชัย ฤทธิพันธุ์ ท่านอาจารย์สุรชัย ทรัพย์ทวีชัยกุล ท่านอาจารย์ ดร. พิมพกาญจน์ หล่อศิริไพบูลย์ ท่านอาจารย์เคชุดุม ไกรฤทธิ์ และท่านอาจารย์อัจฉราพร ไศลสะสูตร ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ แสดงข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ เป็นประโยชน์ทั้งทางด้านนิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ตลอดจนให้ความคิดเห็นที่ แปลกใหม่ในมุมมองกว้าง รวมทั้งให้ความเมตตากรุณาเอาใจใส่ต่อการทำวิทยานิพนธ์ของผู้เขียน มาโดยตลอด ตั้งแต่ครั้งเริ่มสอนเค้าโครง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความร่วมมือ กรอกแบบวิจัยที่ผู้เขียนได้จัดทำขึ้น และขอขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ท้ายที่สุด ผู้เขียนหวังว่าวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิชา นิติศาสตร์อยู่บ้าง ความคืบของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบเท้าเป็นกตเวทิตาแก่นิศา มกราคม และบูรพาจารย์ของผู้เขียน ที่ได้อบรมสั่งสอน และประสิทธิ์ประสานความรู้แก่ผู้เขียน จนได้รับปริญญาตามทاบลิต ส่วนความกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียง ผู้เดียว

กฤติกา เรืองคิรු

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๕
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญแผนภูมิ.....	๙
บทที่ ๑	
บทที่ ๑ แนวความคิด (Concept) ประวัติความเป็นมา	๑

ของการคืนอกรและความสัมพันธ์กับการลดอุปสรรค	
ของการส่งออกอย่างอื่น ๆ	๗
- แนวความคิด.....	๗
- ความหมายและขอบเขตของการคืนอกร.....	๙
- ประวัติและวิัพนาการของการคืนอกร.....	๑๐
- สาระสำคัญของมาตรา ๑๙ หว.....	๑๔
1. จำนวนค่าภาษีที่คืนได้.....	๑๕
2. ของที่นำเข้ามานั้นไม่ใช่ของที่กฎหมายห้ามคืนเงินอกร.....	๑๕
3. ปริมาณของนำเข้าที่ใช้ในการผลิตเป็นไปตามเกณฑ์ที่อธิบดีกำหนด.....	๑๗
4. ของนั้นได้ส่งกลับออกไปทางท่าสำหรับส่งออกซึ่งของที่	
ขอคืนอกรชาเข้า.....	๑๗
5. ของนั้นได้ส่งออกไปภายใน ๑ ปี นับแต่วันนำเข้า.....	๑๘
6. ต้องขอคืนภายใน ๖ เดือนนับแต่วันส่งออก.....	๑๘
- ความสัมพันธ์ระหว่างการคืนอกรกับการชดเชยอกร.....	๑๙
- ความสัมพันธ์ระหว่างการคืนอกรกับการส่งเสริมการลงทุน.....	๒๔
- ความสัมพันธ์ระหว่างการคืนอกรกับคลังสินค้าทัณฑ์บนประเภทโรงผลิตสินค้า....	๒๗

- ความสัมพันธ์ระหว่างการคืนอกรกับเขตอุตสาหกรรมส่งออก.....	30
- การเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของมาตรการลดอุปสรรคต่าง ๆ	33
- สรุป.....	38
บทที่ 2 ขั้นตอนการคืนอกรและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง.....	41
2.1 ขั้นตอนการขออนุมัติหลักการ	41
- คุณสมบัติของผู้ขออนุมัติหลักการ.....	41
- เอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณา.....	41
- หลักเกณฑ์การอนุมัติใช้นั้งสือคำประกันของธนาคาร	
แทนการชำระรายการค้ายางเงินสด.....	44
- การลดยอดวงเงินคำประกัน.....	46
2.2 ขั้นตอนการนำเข้า.....	47
- การจัดทำใบอนุสินค้าเข้า.....	48
- การผ่านพิธีการใบอนุสินค้าเข้าตามมาตรา 19 ทวि.....	49
2.3 การผลิตและการยื่นสูตรการผลิต.....	51
- ผู้มีหน้าที่ยื่นสูตรการผลิต.....	51
- เงื่อนไขในการยื่นสูตรการผลิต.....	52
- สูตรการผลิตมาตรฐาน.....	53
- การไม่ต้องยื่นสูตรการผลิต.....	53
2.4 การส่งออก.....	54
- การจัดทำใบอนุสินค้าออกตามมาตรา 19 ทวি.....	54
- การผ่านพิธีการใบอนุสินค้าออก.....	56
- การซักตัวอย่างสินค้าและรับรองสูตรการผลิต.....	57
- ท่าหรือที่ทำการส่งออกซึ่งของที่ขอคืนอกรเข้าได.....	59
2.5 การขอคืนอกร.....	62
- ผู้มีสิทธิขอคืนอกร.....	62
- ลักษณะของผู้นำเข้าที่เป็น "ผู้ส่งออกระดับพิเศษ".....	65
- การยื่นคำร้องขอคืนอกร.....	66
- การตัดบัญชีวัตถุคิที่จะขอคืนอกร.....	68
- การอนุมัติให้คืนเงินอกร.....	68

2.6	ตารางสรุปทางเดินเอกสารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	71
2.7	ตารางเปรียบเทียบลักษณะงานคืนอาการของไทยกับประเทศไทย และเกาหลีใต้.....	75
	วิเคราะห์ลักษณะการคืนอาการของไทยกับประเทศไทยได้หวาน และเกาหลีใต้.....	79
	สรุป.....	83
บทที่ 3	ประเด็นปัญหาของการคืนอาการ.....	85
-	สมมติฐานของปัญหา.....	87
ก.	ความไม่ชัดเจนของคำในมาตรา 19 ทวि.....	87
ข.	อนุบัญญติที่เปิดโอกาสให้เกิดการใช้กฎหมายในทางที่ผิด (Abuse)	87
ก.	ความไม่รักกุณของอนุบัญญติที่เกี่ยวข้อง.....	88
ง.	อนุบัญญติที่ก่อให้เกิดความล่าช้า.....	88
-	การวิเคราะห์แบบสอบถาม.....	89
ก.	ปัญหาทางด้านความนิยมในการขอใช้มาตรการตามมาตรา 19 ทวि ตารางที่ 1 (แบบสรุปวิจัยข้อ 1-3).....	91
ข.	ปัญหาทางด้านอุปสรรคและความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นใน ขั้นตอนต่าง ๆ ของการคืนอาการ ตารางที่ 2 (สรุปแบบวิจัยข้อ 4).....	93
ก.	ปัญหาและอุปสรรคหนึ่งจากที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามไปแล้ว ในข้อ 1-4 (ถ้าหากมี) ตารางที่ 3 (สรุปแบบวิจัยข้อ 5).....	94
ง.	ข้อเสนอแนะ / แนะนำที่ได้รับจากการออกแบบสอบถาม.....	95
-	สรุปปัญหาและอุปสรรคของการคืนอาการจากแบบสอบถาม.....	95
ก.	ขั้นตอนที่ทำให้ยุ่งยากล่าช้า.....	95
1.	สูตรการผลิตลินค้างบางชนิดมีความยุ่งยากขั้นขั้น.....	96
2.	การใช้วัตถุนิยมอย่างจำกัดเช่นต่างรายกัน.....	97
3.	การคืนเงินอาการและ / หรือหลักประกัน.....	97
4.	แผนภูมิ (Flow Chart) ขั้นตอนในการขอคืนอาการ.....	99

ข. ช่องว่างต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดการใช้กฎหมายในทางที่ผิด (Abuse)	99
1. วิธีพิสูจน์ของ/สินค้าบางชนิด.....	100
2. สูตรมาตรฐานบางสูตรมีส่วนสูญเสียมากเกินไป.....	104
3. การใช้กฎหมายในทางที่ผิด (Abuse) ที่เกิดจากระยะเวลา ผลิตส่งออกและระยะเวลาขอคืนรายการ.....	105
ก. ความไม่ชัดเจนของกฎหมาย.....	109
ง. ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับธุรกิจส่งออก.....	111
1. ก่อให้เกิดการแข่งขันไม่สมบูรณ์ในภาคธุรกิจ.....	111
2. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการหันมาทุจริตเพื่อได้รับผลตอบแทน มากกว่า.....	112
3. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ศุลกากรประพฤติมิชอบในราชการ.....	112
สรุป.....	115
บทที่ 4 สุ่มการวิจัยแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ.....	118
ก. สุ่มสภาพปัญหา.....	118
1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากขั้นตอน หรือกระบวนการภายใน ที่มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขของการคืนรายการ.....	118
2. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้กฎหมายหรือช่องว่างของกฎหมาย และระเบียบต่าง ๆ ในทางที่ผิด.....	118
3. ความล่าช้าของการคืนอันเนื่องมาจากความไม่ชัดเจน ของคำในกฎหมาย.....	119
4. อุปสรรคแห่งแรงดึงดัน ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อการคืนรายการ นอกเหนือจากวิธีการและขั้นตอนตามปกติ.....	119
ข. แนวทางแก้ไข.....	120
1. การกำหนดจำนวนค่าภาษีที่จะได้คืนเป็นอัตราตายตัว (Fix Drawback Rate)	122
1.1 ลักษณะประเภทของสินค้าที่จะใช้วิธีคืนรายการเป็นอัตราตายตัว.....	123
1.2 วิธีคำนวณหาอัตราตายตัว.....	124
1.3 ผู้มีสิทธิได้รับคืนรายการสำหรับการใช้อัตราตายตัว.....	124

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้อัตราตายตัวและข้อเสีย ที่ควรพิจารณา.....	125
2. การกำหนดให้มีการวางแผนหลักทรัพย์ค้ำประกันค่าภาษีโดยวิธี ค้ำประกันloy (Standing Deposit)	125
2.1 วิธีควบคุม ตรวจสอบการชำระ.....	126
2.2 ประโยชน์และข้อดีข้อเสียของการนำวิธีค้ำประกันloyมาใช้.....	127
3. การออกแบบให้วัตถุคืนนำเข้าเพื่อผลิตส่งออกบางชนิด.....	128
3.1 ข้อดีของการลดอัตราอากร.....	129
3.2 ข้อเสียของการลดอัตราอากร.....	129
4. การนำคอมพิวเตอร์มาใช้อย่างเป็นระบบ (Computer System)	130
4.1 ประโยชน์ที่จะนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้.....	132
ก. ลงงานเอกสาร (Paper Work)	133
ข. แก้ไขปัญหาการต้องกักคุนวัตถุคืนเก็บไว้ของผู้นำเข้า.....	133
ค. แก้ไขปัญหาการขาดแคลนบุคคลากร.....	134
4.2 ระบบคอมพิวเตอร์ที่เหมาะสมจะนำมาใช้กับประเทศไทย.....	134
5. ลดอัตราอากรขาเข้าสำหรับวัตถุคืนทุกชนิดให้เหลือน้อยที่สุด.....	136
- ตารางสัดส่วนของภาษีศุลกากรในรายได้จากการทั้งหมด.....	136
- สูรุความเหมาะสมและเป็นไปได้ที่จะนำวิธีลดอัตราอากรขาเข้ามาใช้..	137
6. การแก้ไข เพิ่มเติม กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น.....	138
- การแก้ไขข้อความในตัวบทมาตรา 19 ทว.....	138
- การเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับทางโภคตัวแทน (Customs Broker)	139
- การปรับปรุงอนุบัญญัติที่เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่ใช้คลินิก ได้อย่างกว้างขวาง.....	141
- การแก้ไขมาตรา 112 จัตวา วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ.2469.....	142

ค. ผลที่คาดว่าจะได้รับ เมื่อได้แก้ไขโดยใช้มาตรการดังกล่าว.....	142
1. ผลกระทบด้านความรวดเร็ว.....	143
- ตารางสรุปสาเหตุความล่าช้าและวิธีแก้ไข.....	143
2. ผลกระทบด้านการใช้กฎหมายในทางที่ผิด (Abuse)	144
- ตารางสรุปสาเหตุของการใช้กฎหมายในทางที่ผิดและวิธีแก้ไข.....	144
3. ผลกระทบด้านความชัดเจนของตัวกฎหมาย.....	146
- ตารางสรุปประเด็นความไม่ชัดเจนของกฎหมายและวิธีแก้ไข.....	146
สรุป.....	148
บรรณานุกรม.....	151
ภาคผนวก.....	155
ประวัติผู้เขียน.....	265

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางเปรียบเทียบลักษณะของการชดเชยอาการกับการคืนอาการ.....	21
ตารางเปรียบเทียบข้อดี ข้อเสีย ของมาตรการลดอุปสรรคของการส่งออก แบบต่าง ๆ	33
ตารางสรุปทางเดินเอกสารและหน่วยงานผู้รับผิดชอบ.....	71
ตารางเปรียบเทียบลักษณะการคืนอาการของประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ	76
ตารางสรุปแบบสอบถามข้อ 1 - 3.....	91
ตารางสรุปแบบสอบถามข้อ 4.....	93
ตารางสรุปแบบสอบถามข้อ 5.....	94
ตารางสัดส่วนของภาษีศุลกากรในรายได้จากการทั้งหมด.....	136
ตารางสรุปสาเหตุความล่าช้าของการคืนอาการ การแก้ไข และผลที่คาดว่าจะได้รับ... ..	143
ตารางสรุปสาเหตุทางด้านการใช้กฎหมายในทางที่ผิด (Abuse)	144
ตารางสรุปสาเหตุทางด้านความไม่ชัดเจนของกฎหมาย.....	146

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิชี้อันดับการผ่านพิธีการใบขันสินค้าขายออก.....	56
แผนภูมิชี้อันดับในการขอคืนรายการ.....	99